

Վարագայի Հովսեփի հովիտում տեղի տեղի,
համի թաղար իրիճեսի, առը, բենճեմյահ, զեճի-
մա իրիճեսի կիևնդրի լրդմագուտա տրր:

Վարացու տնտեսը՝ 200 նրամետ գերիլիպ, գրեթե 10 տոնիս պիր տնտեսին 200, ղե ալթը այդին 100 գաւառէ տնտեսը:

Եւել զուրուշս պիտ անժամատ վիրէմէյէն քէ
տանտան եւալնիւ 50 զուրուշ տախի ալընարագ, իւշ
այլու 50 նիւսիւ գաղէթա վէր'ոյէճէք աիտ :

Վարդաթանէ կէ 50 շէր փարայա սաթըւա-
ծապ տըր:
Իլանաթըն սաթըրը կը տէֆա իշին 3, իքինճի

տէֆա իշին 2, ղէ իւշիւննէլ ղէ գիյաւտ տէֆա-
գը, իշին 1 դուռուշտուրի

Մէքութաւոյ վէ ապիրէ, Վէզիւր խանընտա աշա-
ղը գաթաւա, 14 նիւմէրօլը օտաւա, Գանոսեւն
կարապետ իախնէ կեանտէրլէճէք տիր :

U.29-531-2

ጊዜተኛቱ 18 ዓ-መ ከጥራት ሙያ

[illegible]

ԵԴԹԵՄԵՐ

Իլիկիաներն էփէլէքի իբր պահպարդըյա
օնորաքի պահը արասընտա, սիյահ իլէ պէ-
յազ արասընտա պուլունան ֆարգասն զի-
յասէ ֆարգ վար իբէն, իբիսինտէ տանի-
քէնտի թարաֆընտան, վէրտիկի մալիւմալմ-
ար իլին ճիշտ և մանրամասն գիշերալիւնար
տէմիշ տիր:

Վեգբուր զաղէթաննն պու միւտաճէնն, վէթէլէվիւն մէզաճը իւզէրինն տեյլէյէ-
ճէրէրմիդի սոնրայա պըրագարուգ, էվէլէլ,
կէէն սէնն Վեղուտա տէրճ իսիլմիշ օլան,
վէղայէթէլ զայէ տիպգթէլ շայան օլուպ,
վէպիւտնալարի (Տնուտնսուծիւն) բէյ-
լամպէրլի իլէ տօլու պուլունան իլի պաճ-
լը, վէպատէհու, կէէն ճաֆթա Վըթա-
նար Եալան շաճիտլէրի թարաֆըն-տան Վա-
թիստէ տէրճ իսիլէն սիլր բողբու, վէստան
սոնրա տաթի Վըթամարլըլա թարաֆըն-
տան, Վաթիստէքինէ պիւծիւն պիւծիւն
նուղայի օլարագ, կէէն կիւնլէր Վարչու-
ծիւնա թագաթիմ գըլընմըլ օլան բողբուն
տրէթինի տէրճ իսիլի :

Իշպուհ Լեւոնամար մեւելէսինտէ, պաշտօնաւոր
 իւրեթիմիւ, որպէս զազգեթաւարըն միւսաւհե-
 ղեճիւքըլերին իպրազ իմմէք օլաուղընտան,
 մէքիւր մեւելէյէ տայիւ օլան աշտօլարըն
 էք միւթէնաւարըն էլվէլա սորասըյա պե-
 յան իյլէմէքիյի, քէնտի միւթալաթըմըլը
 սոնրայա պրոպմազըլը միւսասիդ կէօրիւ-
 իւր :

ՍԵՂԱՆ 256 հ. ՆԻՆԵՎԻԿԱԿԻ պալատի
ստորերին:

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ

ՌԻ ՎԱՆԱՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

«ԼՂԴԿԻՆ ԴՆԱՐԵԼԹԵԱՆ ԽՆԱՆ ՓՈՂՈՎ
ԵՐՐՈՐ ԵՄԵ ԼՂԹԱՄԱՐԱՅ ՈՐԹԱՆ ԽՈՇԱՄՈՐ
ԵՂԻՍԿՈՎՈՐԻՆ ԵՆԻՆ Ե ԱՊՐՈՐԻՆԱԵՐ ԿԵՐՈՎ
ԼԻԹՈՂԻԿՈՍ ՃԵՆՆԱԴՐՎԻՆ ՈՒ ՊԵՏՐՈՍ ԼԻ-
ԹՈՂԻԿՈՅԻՆ ԱՊԱՆՆՐՎԵԼՈՎ ԵՄԻՈՐ ԵՄԻՇՄԱ-
ԿԵԼ, ԿՈՒԹԱՅ ՈՐՈՇՈՒՄ ԵՐ ԵՆԵԼՈՒ:

(1) Աղգային պահօրաբը միւմքին մերթեպէս սէյ-
րեմ տերն իմ մէջ նիլթիթին տէ իրէն, պիլ զաւ-
րէք միւհիմն միւստանէ կէլիսի, գէ-
լիլ զաւ միւտահաննէն իվրազըն, սէրպէսիսնէ ե-
րէ մէյտանէ չըքմայա պաշլամաւը, որո հաֆթա
պիլի, թէրարէն աղգային պահօրաբ տէրքինէ
մէյրաբ իլլիպիտիլ.

Վեշ աղէկ որոշում մը բրաւ . Ուանայ
 Վարնոյ առաջնորդներուն գրեց որ Ուանայ
 Ուալի բաշային հետ այդ գործը քննեն :

Եւարնայ առաջնորդը տեղէն չը խախտեցաւ
մինչև հիմայ։ Ս՝անայ առաջնորդն ալ տեղէն
չը խախտեցուց ապօրինաւոր Կաթողիկոսը։
ստոյգ է, ինչպէս կարդացինք վերջին ԹԵԼՈՎ
Ս՝անէն գրված նամակին հրատարակու-
թեան մէջ։ Խաչատուր եպիսկոպոսը իր
աթուռը չ'է հիմայ։ Ս՝անայ մէջ կը կե-
նայ առաջնորդարանին մէջ բայց հոն հիւ-
մըն է հարուստ, ուրկէ օր մ'ալ պիտի ել-
նէ իրեն սպասաւորներուն լիաձեռն պարգև
մը տալով պիտի երթայ իր տեղը։ Եղգա-
սին Ս՝արչուածիւնը եթէ բաժնետու չը հաւ-
տայ՝ Թող սպասէ առանց նոր որոշում մը
ընելու և փորձովք պիտի համոզվի։

Լ. յս որոշումն որ ըրաւ սղգային Ա. ար-
չութիւնը շատ խաբկեցաւ, մենք ալ յոյսեր-
նիս մի միայն Բ. Լ. պատուաճ բաշային ար-
դարասիրութեան վրայ դրած էինք և ոչ թէ
որոշված միւս երկու առաջնորդներուն. վասն
զի մենք գիտէինք և վաղուց համոզված է-
ինք որ կղերն զկղերը չը պիտի դատապար-
տէ: Իսնաֆ մը լօնճա օտասի ունի, հոն իր
արուեստակիցները կը դատապարտէ. բայց
կրօնական ժողով մը կրօնաւոր մը չը դա-
տապարտեր և չը պիտի դատապարտէ. վեր-
ջին փորձն ալ երեկ չէ առջի օրը տեսանք,
սկէ զատ՝ դնենք թէ կրօնական ժողով մը
ալ լօնճա օտասիի մը պէս դատապարտէ կը-

Իրենաւոր մը • բայց այդ ժողովին իրաւասու-
թիւնը մի միայն կրօնական խնդրոց վրայ կը
կայանայ . ոսկերիչը կը դատապարտէ ոսկե-
փէ մը երբոր անի խանութ չը տայ այլ ոս-
կերիչի մը որ անոր ապրանքը ծախած է .
այսց երբ գողութիւն մը , յափշտակութիւն
մը պատահի՛ այն ատեն ընծա օտապին գործը
տեսչութեան դուռը կը զրկէ . թէ և ինք չը-
ղորկէ նէ ալ , իրաւասութիւն ունեցող իշխա-
նութիւնը ինքնին կը քաշէ կառնէ : Համա-
նութեան թիւերով թէ կրօնական ժողով մը կամ
յանձնաժողով մը ստուգիւ կամք ունեցաւ իր
պարտ . ձանչելով իր գգգը սիրելով դատելու և
դատապարտելու խաչատուր եպիսկոպոսը՝
մարտնչաւ գործը չէր լըմննար անով . կրօնա-
կանաց պաշտօնէն դուրս գործ մը կար հոն
բննելիլու . եղեւն մը կայ , մարդասպանու-

Թիւն մը կայ, ժողովուրդին հարստահարութեամբ դիպած հարստութիւն մը կայ, ասոնք քննել երեան հանելը աղքատին Վաղաքական ժողովին գործն է, պէտք ըլլայ նէ նոյն իսկ Տէրութեան ալ աջակցութեամբ կամ անոր դիմելով :

Լ՛հա այս մասին սխալեցաւ ազգային Վարչութիւնը . այո՛ Վանայ և Կարնոյ առաջնորդները կրնային եթէ իրենց հնազանդութեան պարտականութիւնը ճանչէին , ազգային Կրօնական Ժողովոյ որոշումը և հրամանը ի գործ դնելով՝ Խաչատուր եպիսկոպոսին իր կաթողիկոսութեան ապօրինաւորութիւնը ճանչել տալով ամեն կրօնական պատիժներն ալ դնել անոր վրայ . բայց պիտի կրնային քննել եղած մարդասպանութիւնը , պիտի կրնային քննել հարցով-որձ ընել անոր իրաւա՞յն ոսկիի կարկառին աղբիւրն ուրկէ՞ ըլլալը մինչդեռ իրենք ալ գիտէին անոր նման շատ հարուստ եպիսկոպոսներու նչ արհեստով և միջոցներով հարստացած ըլլալը : Եթէ Խաչատուր եպիսկոպոսին ոսկին չլացընէր շատերուն աչքը , մինչև անգամ Սոզոս վարդապետին երբեմն բարեկամներուն աչքը , որոնք այսօր անկէ հեռացած էին ոսկին և իշխանութիւնը հատած ըլլալով , էն շատր այդ անձանց ընելիքը Խաչատուր եպիսկոպոսը կաթողիկոս չը ճանչելը պիտի ըլլար . անկէ անդի՞ն : Ընելի մեծ արդարութիւն մը կար տեղը տանելու . տաի ո՞վ պիտի կատարէր : — Եւ դժ Վանայ և Կարնոյ

Լուգային Ա՝ արշուժիւնը չափազանց հա-
մարում է ընծայել այնպիսի տեղար անձերու
որոնք ոսկին տեսնելուն պէս դեղին տեսնող
ը բռնելին . չափազանց է իրենց իրաւասու-
թենէն վեր իշխանութիւն կու տայ այնպիսի
անձերու որոնց հօգիւն յօգար ալ ըլլայ այն
յաշտօնը յանձն ձունելու , մարմինն այնչափ
տեղար է որ նկզգութեանց արշուրյսէն անդամ
ը փախի :

Վանայ Ի. Վալին չբռնանար իր պաշ-
տոնը կատարելու իր բնական արդարասիրու-
թեամբն ու անաչառութեամբը, բայց 'ի շը-
որհա հայ ազգին պատուոյն թերեւս քիչ մը
չ համբերէ. տար Լըզիկեք որ այն համ-
երութիւնը չսպառած ազգային Վարդու-
թիւնը խեղացի որոշում մը ընէր. և ծոնէք
այս գործը այն ձեռքերէն, որ երբ էք չը պի

տի գործերն : Այն ատեն այս անօրէն կա-
թողիկոսը դատելու համար կանխաւ որոշված
անձերն ալ քաղաքավարութեամբ կազմաւորին
անոր ձեռքէն և եթէ սրտով ալ կողմէին
դատաւարտել զինքը , ահա այսպէսով կը
կատարվի իրենց սրտին ուզածն ալ :

Տեսնենք ազգային Արքեպիսկոպոսի իր առ-
տես կոխված հրամանին վրայ ի՞նչ նոր ու-
խելացի տնօրէնութիւն մը պիտի ընէ , որուն
անհամբեր կ'սպասենք թէ մենք թէ ընդհա-
նուր Ազգը :

Մէլքոնեան 257 ձեռն-դրութիւնի պահանջ-
ներէն :

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԱՆ ԵՒ ԱՅՆ
ԱՆՔԸ :

Մեր վերջին թիւով հրատարակեցինք
Անեցեաց կողմէն մեզի հասած տեղեկու-
թիւնները Աղթամարայ ինքնընտիր և արիւ-
նով օծեալ կաթողիկոսի մասին . այսօր ալ
հարկ կը սեպենք մէկ քանի խօսք ընել անոր
վրայօք մեր կողմէն :

Եթէ արդի Արքեպիսկոպոսը գծաւորու-
թեան մը որ հանդիմանեալ իրեն դէմ ելած
խնդիրներուն մէջ , ահա այս է անի . ոչինչ
բան մը կերեալ այս խնդիրը . բայց փորձը
պիտի ցուցնէ թէ երեցածին պէս չէ և ըստ
մեզ ազգային Արքեպիսկոպոս արիւնքներ
ահա այս խնդրոյն արդարութեամբ և ազգին
համար շահաւոր կերպով լուծվելուն վրայ կը
կայանայ :

Ոչ խնայողութեամբ կ'սկսուի իրենց քնն-
նել այն եղելութիւնները և ոչ այլ մասնա-
ւոր անձեր . վասն զի տկարութիւնը և շա-
համարութիւնը պիտի կուրցնէ շատ աչքեր
այս խնդրոյն վրայ և եթէ գործը այնպիսի
անձերու ձեռք մնայ , ահա օր մ'ալ խա-
շատուր եպիսկոպոս իրեւ արժանաւոր ժա-
ռանգ , Աղթամարայ կաթողիկոսութեան ա-
թոռը պիտի նստի փառաւորապէս : Սկիւն
ատ մեծ գործեր կը տեսնէ և մանաւանդ այն
տեղեր ուր աղքատութիւն և տգիտութիւն
կը թագաւորեն . այդ Աղթամարայ վիճակին
ժողովուրդը այսօր մահու չափ կ'ատէ այդ
գահագրաւ անօրէն կաթողիկոսը , բայց վաղը
պիտի տեսնենք թէ հապարաւոր ստորագրու-
թեամբ այնքան պիտի մատուցանէ ազ-
գային Արքեպիսկոպոս խաշատուր եպիսկո-
պոսի կաթողիկոսութեան հաստատութիւնը
խնդիրն . անցած շաբթու Աթիս գտնուող
Անեցեայ Ատրիարքարան լցան ու այս խա-
շատուր եպիսկոպոսին Աղթամարէն հեռա-
նալը խնդրեցին . վաղը նոյն անձինքը դար-
ձեալ հոն պիտի լինան և մեր կաթողիկոսը
կ'ուզենք պիտի պառան : Սկիւն այս ամենը
պիտի ընէ : Դենք թէ խաշատուր եպիս-
կոպոսը Աթիս բերվեցաւ . քանի մը օր ետքը
պարտենք թէ ամենեւին անտարբեր մար-
դիկ կամ այսօր այդ անձին դէլ ըսող մար-

դիկ խնդրի պէս ծակէ ծակ սողոսկելով ա-
նոր համար պաշտպանութիւն պիտի փրնա-
նեն , անոր աղէկ պիտի ըսեն և ազգին օգ-
տին համար այն անձին կաթողիկոս ընտրը-
վելուն բարեխօս պիտի ըլլան . պիտի տեսնենք
ոչ աղքատ ոչ ազգա մարդիկ , մեր ընկե-
րութեանց մէջ բարձր տեղը բռնող , ազ-
գային պաշտօններու ձեռնհաս մարդիկ պաշտ-
պանութիւն պիտի ընեն անոր . ամենեւին ան-
յուսալի պաշտպանութիւն : Արդարութիւնը
գործադրել ուղղող ձեռքերուն և սիրտերուն
առջև անակնկալ դժուարութիւններ պիտի
հանեն . մեծամեծ երկիւղներ պիտի տան վե-
հատեցուցիչ խօսքեր պիտի ընեն . այնչափ
որ արիւնքներ չունեցող մը լուրջայն այդ
մարդը տեղը դարձնել և Աղթամարայ աթոռը
նստեցնելը խոհեմութիւն պիտի համարին :

Պիտի ըսեն մեզի , ինչպէս աւանայ հաւ-
տացինք և գիտութեամբ խաղվեցանք ասոր
նախորդը Պետրոս կաթողիկոսի ընտրութեան
ատեն Պատրիարքարանի դիմադրութիւնն ու
դժկամակութիւնը խորտակել ջանացողներուն
խօսքին , թէ Աղթամարայ կաթողիկոսութիւ-
նը վերնայ կամ Պետրոսն այսօր ալ խա-
շատուրը հոն կաթողիկոս չ'ըլլայ , այն վիճա-
կին ժողովուրդը կը խռովի , տակնուվրայ կըլ-
լայ , կ'ապստամբի — և ստուգիւ պօռալ կան-
չելու համար Պատրիարքարան զերկրված խա-
ված Անեցեաց վարմունքն ալ ապստամբա-
կան ցոյցեր էին — ժողովուրդը անտէր կը մնայ
հոն , հոն Վիւրթիստան է , Վիւրթերը
զայեր անպաշտպան գտնելով կը հարստա-
հարեն զանոնք , կը զտրեն կը ջարդեն Հայե-
րը , կը յափշտակեն անոնց ստացուածքը . ա-
սոնք միմիայն Աթոռիկոսէն և Աղթամարայ
միաբանութենէն կը վախնան և անոնցմէ կա-
կնածեն , եւ , եւ :

Այն ատենի ազգային Արքեպիսկոպոս տը-
գիտութիւնն ու տկարութիւնը , իր մէջէն ալ
սատանայ ունենալով թոյլ տուաւ որ Պետ-
րոս աթոռը նստի . և պարագայ տեղը սպա-
սեց անկէ և անոր միաբանութենէն բարիք
տեսնել . ասոր հակառակ տեսաւ որ ժողո-
վուրդին հարստահարչներն եղան ասոնք :
Ինչ որ կը պատմէին և կ'ըսէին թէ Վիւրթ-
երը պիտի ընեն Հայ ժողովուրդին եթէ
ասոնք հոն չ'ըլլան , նոյնը ասոնք ըրին խղճ
ժողովուրդին . և կ'ըսենք ըսել թէ ասոնց չը-
րած և թողած չարիքը Հայերը Վիւրթե-
րուն կը պարտին . Վիւրթերը պաշտպա-
ն կեցան այս ժողովուրդին և կաթողիկոսն ու
իր արքանաւորները հարստահարեցին ու կե-
ղեքեցին , այս թշուառ ժողովուրդը :

Խաշատուր եպիսկոպոս ծնած օրէն յայտ-
նած է իր ինչ ոգւոյ տէր մարդ ըլլալը . և
այս օր աչք ունեցողը պայծառ կը տեսնէ թէ
ասոր միտանորդութեան օրով այն աստիճան
թշուառութեան հասած ժողովուրդը ասոր

կաթողիկոսութեան օրով ի՞նչ պիտի ըլլայ :
Ո՛հ , մեզի պիտի գան ըսեն թէ ասի քաղոց
պիտի բանայ վանքին մէջ , դպրոցներ պիտի
բանայ բոլոր վիճակին մէջ , աղքատին օգ-
նութեան պիտի հասնի , անկեալին ձեռքէն
պիտի բռնէ , հարստահարեալին նեցուկ պի-
տի ըլլայ , հարստահարողին հալածիչ . արտ
չ'ունեցողին արտ , սերմ չ'ունեցողին սերմ ,
կենդանի չունեցողին կենդանի պիտի ձարէ ,
բոլոր Աղթամարայ վիճակը պիտի կենդա-
նացնէ . բոլոր ժողովուրդը մուծէն ի լոյս ,
սարկութեան յաղատութիւն պիտի հասնէ ,
եւայն , եւայն , նոյն խօսքերը և քիչ մըն
ալ աւելի նախորդ կաթողիկոսին համար :

Պատրիարքարանը այս խօսքերուն ահանջ
չը դրա՞ւ , արդարութիւնը գործադրել , Աղ-
թամարայ վիճակաց բարեկեցութիւնը հոգալ
ուղից . ան ատեն այս մարդիկը պիտի դառ-
նան այն ժողովուրդին և պիտի ըսեն . Պատ-
րիարք ու ամիրաներ (անոնց հասկեցած լե-
զուով) ձեր Աթոռիկոս պիտի քսորեն ,
բանտարկեն , սպաննեն . անի օծեալ է , թէ-
պէտ անիրաւ , բայց Աստուծոյ կամքով օ-
ծեալ է . ասոնք զանի պիտի բառնան . մե-
ռոնի զազան պիտի յափշտակեն , ծախեն ,
վանքին մալերն ու միւլքերը Աթամայը պի-
տի տանին , ձեր վանքը պիտի կործանեն տե-
ղը մաղանոս պիտի ցանեն , նոյն խօսքերը
ինչ որ ըսին երկու տարի առաջ Ազգին և
Ա . Երուսաղեմայ ազգային վանքին և անոր
գանձին համար անոր ճշմարիտ թշնամիները
ազգին միաբաններն ու Հակովմեանց միա-
բանութիւնը խաբելու համար :

Այն ատեն ահա քեզի պարզ ուսմիկ ժո-
ղովուրդ մը , որ կուգայ կը լինայ Պատրիար-
քարան ու կը պօռայ . ժողովուրդն ուրիշ բան
կը պօռայ , անոր անհաւատարիմ թարգման-
ներն ուրիշ բան կը հասկեցնեն Արքե-
պիսկոպոս . ժողովուրդը մեր վանքը փլցնել չենք
տար կը պօռայ , թարգմանները խաշատուր
եպիսկոպոսը ձեռք չենք տար կը թարգմա-
նեն :

Գնա այն խաժամուժ ամբոխը զատէ իր
թարգմաններէն ու անոր իր լեզուովը և հա-
մեղ կերպով խօսէ քու դիտաւորութիւնդ և
անոր օգուտը . ես կը կարծեմ թէ կը հա-
մոզվի . սակայն դենք թէ չը համոզվեցաւ և
աւելի ուզեց առջի իրիկունը իրեն գաւաթ
մը օղի կամ գինի խմցնող թարգմանին հաւ-
տալ քան թէ ազգին օգուտն ու բարիքը
խորհելու և գործադրելու համար ամբողջ
ազգին կողմէն ընտրված Արքեպիսկոպոս .
այն ատեն ի՞նչ պիտի ընէ Արքեպիսկոպոսը
թողո՞ւ պիտի վախնալով այդ խաբված և իր
օգուտը չը ձանձող ժողովուրդին աղմուկէն ,
որ ամեն բան առջի պէս և առջինէն վատ-
թար մնայ ու անիրաւներն և անօրէնները չը
դադրին թշուառ ժողովուրդին արիւնը ծծե-

ին . ո՛չ : Իշխանութեան մը պարտքն է
կառավարել ժողովուրդը , տանիլ զանի միշտ
դէպ 'ի առաջ , դէպ 'ի բարօրութիւն . պէտք
է որ առաջ տանի զանի և եթէ չը կրնայ
անկարող խոստովանելով՝ հրաժարիլն աւելի
պատուաւոր , աւելի վայելուչ , աւելի հաճոյ
է քան թէ թողուլ որ ժողովուրդն 'ի թը-
շուառութիւն դիմէ : Այո՛ պիտի վախճնէ
զինքը սգեւոր և ռամիկը , պիտի ապառնայ ի-
րեն բայց ինքն անյողդողդ պիտի խէ նետէ
բոլոր մարմինը փտեցնելու յատկութիւն ու-
նեցող վերքը , նման այն վերաբուժին որ
հիւանդին զարկած ապտակը չ'ըգաց ամենեւին
երբ անոր մահ սպառնացող վերքը կը կը-
րէր :

Հիմայ կը մնայ գիտնալ թէ ի՞նչ ար-
էք ունի Աղթամարայ վանքը , որուն հա-
մար այսչափ աշխատութիւն կը պահանջենք
ազգային Ա՛րարութենէն :

Մարտի 717 ինչի նիւթի-նիւթի բող-
ոսն սորէնի :

Խմբագիր .

Արդէն ամենուն յայտնի է որ Աղթամա-
րայ Աթոռակոյտը խաչատուր եպիսկոպոսը ան-
տեղի կասկածանք տաննէն զորս մասէ 'ի վեր
բանտարկուած է անիրաւաբար . վասն զի
սկէց առաջ Արարի գիր . Յարութիւն և
Ա՛նայ գիր . Իգնատիոս արքեպիսկոպոսները
քննիչ կարգուած ըլլալով տեղեկագիր մա-
ռնեցին յիշեալ խաչատուր եպիսկոպոսի ան-
մեղ և տարածայնեալ եղեռնն բնաւին ան-
տեղեկ ըլլալուն , ինչպէս որ և մենք տեղացի
և բնիկ երկրացի գտնուելովն իս քաջ գիտենք
յիշեալ խաչատուր եպիսկոպոսի չքմեղութեան
հանդարտ և անդորր խղճիկ կը վկայեմք ճշ-
մարտապէս . և մինչև ցարդ թէ և շատ աղերս-
ներ մատուցինք զրպարտեալ Աթոռակոյտի
աղաւթութեանը համար , բայց դժբաղդաբար
ամենքն ալ անպատասխանի մնացին , որով խեղճ
և թշուառ ժողովուրդը կարեւրէր և սրտածմիկ
հովազորիկ ոչխարաց պէս վարակեալ կը թա-
փառի սովալլուկ գայլերու հանդիպելէն սար-
սափած , և կընկատէ որ այս անստոյգ և
տարաւճ վիճակը քանի որ երկարաւիճի , յու-
սահաւորութեամբ թերեւ անպատեհ հետեւ-
անքներ կրնայ ծնունդ առնուլ . ուստի կա-
րէր գտնեցինք այս անգամ պատուական
ըզգոյց ապաստանած հրապարակաւ յայտ-
նել մեր յիշեալ Աթոռակոյտի անմեղութիւ-
նը և վերստին խնդրել ազգայնամ Ա՛րար-
ութենէն անոր փրկութեան ու ազատու-
թեան օժանդակութիւն , յուսալով որ հե-
ռաւոր համագայնոց յիշեալ խաչատուր
Աթոռակոյտի վրայ ունեցած թիւր կարծիք-
ները կուղղեն և անոնց միտքերը կը բու-
ժեն և յիշեալ Աթոռակոյտը հայրախնամ
Արարութեան շնորհիւ և ձեռնառութեամբ

ներկայ վիճակէն խալըսելով՝ տրամեալ և
յուսահատեալ ժողովուրդը հոգեով չափ կու-
րախանայ , որն որ իւր պարզ և ռամիկ կա-
ցութեամբը այսպիսի խնդրոց մէջ ունեցած
զգացմունքն և եռանդը կենացը հետ կը հա-
մակշռէ :

Այս ևս պարտք կը համարեմք հրապարակա-
յայտնել որ ազգային Ա՛րար . գործադրութիւնը՝
որմինչեցարդ ևս մնացած է յիշեալ երկրի մէջ ,
բնական է հաւատալ որ յիշեալ Աթոռակոյտի
փրկութեամբը պիտի կրնայ երաշխաւորել
հասարակութեան համահաճ հաւանութեամ-
բը և յիշեալ Աթոռակոյտին Ա՛րար . վրայ ու-
նեցած սիրով :

Արարի մեք . . . Խմբագիր , ձեր պատուական
ըզգոյցն մէկ անկիւն մը ներկայիս տեղի չնոր-
հեցէք 'իսէր ճշմարտութեան , և թշուառ
պանդուխտ եղբարցս խնդրուկ ձայնը պա-
տուական ըզգոյց միջոցաւ թերեւս լսելի ըլ-
լայ բարեբաղդաբար :

Անամբ ահեկալու հրատարակութեան
ներկայիս

'ի դիմաց հասարակութեան երեսփոխանք
Աղթամարայ ընդհանուր վիճակին :

Այլէն հաջիւս սորի Աթոռակոյտը խա-
չատուր վիճակէն Ա՛րարութենէն բող-
ոսն սորէնի :

Ամենապատիւ սրբազան Պատրիարք հայր
և Աղթամարայ Երեսփոխանական Ընդհանուր
Ժողով .

Պատկառելի Տեառք .

Աղթամարայ կաթողիկոսութեան ծանր
խնդրոյն համար Հոգեւոր և Բաղաբական
Ժողովականներէ համագումար ատեան ար-
ժան էր կազմել . ահա այսօր բոլանդակ կը
գտնենք զձեզ սոյն պատկառելի ատենի մէջ ,

Եւրոպայի կաթողիկոսի չարաչար մա-
հր բոլոր ալգիս մէջ գուժուեցաւ , այն օ-
ժեղոյն արիւնը բողբոջ մինչև յերկինս Աս-
տուր եպիսկոպոսի վրայ : Պետրոս Աթ-
ոռակոյտի դեռ ողջ՝ խաչատուր ինքզինքը
օժել տուաւ , այո երեք օր վրայ անցաւ ,
Պետրոսը յարիւն թաւալեցաւ , ասոր արիւ-
նով նա օժվեցաւ : Այս այնչափ ստոյգ է ,
ինչպէս գիտել թէ արեւ մայր մտնելէն զը-
նի , գիշերային խաւարը կը յաջորդէ :

Այն օր անմիջապէս թէմականք թէ երկ-
րէն թէ տեղէն բողբոջին թէ խաչատուր
հայրասպանէ , և թէ իսպառ , անարժան է .
նա իր եկեղեցական կարգի մէջ միշտ անար-
ժան ու ատեանարժան վարքը վարեր է :

Տեղս եղած պանդուխտ Աղթամարցիք վեց
ամիս յառաջ 'ի Պատրիարքարան Կրօնական
Ժողովին ներկայացանք , Կրօնական Ժողով
մեզմէ գիր առաւ և ապահովութեան գիր
առաւ որ ամիս մը համբերենք , ուրիշ մէկը
'ի տեղի խաչատուրին մեզ Աթոռակոյտի պի-

տի կարգէր . ցայսօր անկարգ թողուց մեր
աթոռը . որոշեց Յարութիւն և Իգնատիոս
եպիսկոպոսներ քննիչ լինին այս բանին .
Ի . Դրան կողմէն ալ Ա՛նայ Աստուծալ
նշանակուեցաւ , որք քննեցին և ստոյգ վկա-
յութեամբ գրեցին 'ի Ա . Դուր . թէ այս
խաչատուր , Պետրոս Աթոռակոյտի սպան-
ման հեղինակ է : — Այսչափ օրիշ գիր մի
ալ տուին խաչատուրին թէ դու արդար ես ,
մեր երկու եպիսկոպոսներ Իգնատիոս և Յա-
րութիւն :

Երկարաձգեցաւ տակաւին խնդիրը , մին-
չև խաչատուրը միջոց գտնալով մարդիկ հա-
մոզեց իրեն կողմը . և այսօր երեք անձը իւ-
րե երեսփոխան թէմական ժողովուրդեան տեղս
ղեկուեցան . ասոնք եկած զխաչատուր կը
խնդրեն Աթոռակոյտ . Կրօնական Ժողովին
կը դիմեն , լրագիրներուն հրատարակել կու-
տան :

Օարմանալի փոփոխութիւն . այդ երես-
փոխան անուանեալք նախապէս բողբոջին
խաչատուրի դրան , այժմ կուղեն :

Լրագիրները բողբոջին և ամբաստանե-
ցին զխաչատուր , այժմ կը պաշտպանեն :

Կրօնական Ժողով անարժան համարեց
զխաչատուր , այժմ զարժանին կը խորհի :

Տեառք , այս ամէնը կերպարանափոխ ընողը
ոսկին է . մեք , որ հասարակութիւնք եմք ,
կաղաչեմք որ խաչատուրի վրայ եղած նախ-
կին բողբոջները հանէք կարգաբ . Ի .
Դուրը զրկուած քննութեան տեղեկագիրն
իմանաք , տեղս եղած պանդուխտ ժողովը-
րեան կամքն ալ հարցնէք , և այս ամէն պա-
րագաներէն խղճիւ և արդարութեամբ վեճ-
ուէք այս խնդիրը : Մեր խեղճութիւնը չը-
գիտէք , տեառք . այս տեղի զաղէթան , մեր
երկրի մէջ իբրեւ Պատրիարքի կոնդակ և
արքայի հրովարտակ ընդունել կուտան . լը-
րագրոց այս վերջին հրատարակութիւնը ար-
դէն բաւական է զխաչատուր հաստատել
այնտեղ իր գահուն վրայ : Վրեժացէք , տեառք ,
խնայելու այն բիւրաւոր ժողովրդեան թշուա-
ռութեան , որք իբրեւ անասուն համարած են
իրենց ձեռքի տակ այն խաւարասեր միաբա-
թիւն Աղթամարայ աթոռը և իրենց հայ-
րասպան խաչատուրը :

1865 թիւ 10 Պետրոսի Ա՛րար .
Ի Պօլիս Աղթամարայ վիճակին

Կիլիկիանը մեզքիւր պահաւորներ տէրճ
ի թիւ միտէն միւրաւոր , մեզքիւր զաղէթանն
եղադրեալընա է համայնեթ վերմէք օլմա-
յըպ , իլլա , մուտահէնէճի էլրագտան պիր
միսալ կէօսթէրէրէք , շիմալիյէ դատար սէյ-
լէտիլէրիմիլի , պիր տէֆտ տահա թաստիգ
ի թիւ մէք տիր :

Իշկէր , սայիր միլլէթլէր կիլիկի , էհալմիթ
տախի , զաղէթալարմըզտան ըլլէք պէքլէմէք-
տէ իսէ , էսէֆ իտէրիլ . զիրա , պէքլէ զա-

զէթալար , քէնտի վաճիպէրինի թանրյա-
րագ , միլէթի թէնքիլի խոնկտիքտէն պաշ-
գա , տալգալուգըւգտա իպրէթի ալէմ տա-
խի օլմագտա , վէ մէպտէսիլլէր թօհոմու-
էքմէքտէսիլլէր , ալէլ խոսուս մէգքիւր ին-
լիկիա :

Վէնաշքի ինլիկիա , սէնէվի 30 զուրուշ
ալարագ , պէօլէ ֆէնա իպրէթ օլմագտան ,
վէ իպատուլաշը ալարագմըշ պուրուսմագտան
իսէ , սէնէտէ 130 զուրուշ ալարագտա , շու-
միւտաշէնէճիլլիստէն սարֆը նազար իսէ-
րէք , վաճիպէրի զիմէթիլի թանրսա իսի :

Վէր ինլիկիա պու միւտաշէնէճիլլէր թա-
րիգինէ տէվամ իտէճէք իսէ , տէյիլ 30
զըշ , պիզէ 30 փարայա տախի եազըգտըր .
զիւրա , ուճուգըւգըւնա Տէվիլէս վէ թամա իտէ-
րէք օգուսմագտա օլան պիւր գաշ եիւլ քիշի-
լէր , ֆագըրըգըլարընտան նաշի , պիլթապի
պաշգա զաղէթա օգուսմագտա զարընտան , սն-
ճագ անըն եալթագըլգ մէտրէսէսինտէ թաշ-
սիլի տէրայիս իլմէքտէ տիրէր :

Պուրուշար սէօլէմէմիլ , աւալ պիւր զարագա
մէպնի տէյիլ տիր . վէ տէյիլ եալընըլ ին-
լիկիանըն , իլա քեաֆէթի եվրագը մալիւ-
մալթըն իլէրու կիլմէսինի վէ սայրտա չօղա-
մասընը արդու իտէնլէրտէնիլ . զիւրա , պիլ
իլի իսքեալի օլմուշուգտուր քի , եվրագը
ճալատիսին սայրսը նէ գատար արթա , օ-
գուսմըն տախի սայրսը օլ նիսպէթ իլէ ար-
թար , վէ պիւր պիւրինի ֆայիտէսինի մու-
ճիպ օլուրար :

Վագաա , ինլիկիանըն ուճուգըւգըւ մէտ-
Տէ շայան տըր , վէ մէգքիւր ֆիյաթ իլէ մէ-
սարիֆաթընա տայանըմագ իշին , պաշգա
զաղէթալարտան Տիշ տէյիլ իսէ իւշ գաթ
զիյատէ սաթըլմասը ելլէմիլիտէթտէն տիր .
վէ պէսպէլլի , շու սէպէպէ մէպնի , միւտա-
ճանէճիլլէր իպէրէք , զիյատէ միւշթէրի
պուլմագ նիլէթի զայրի մէրդուպէսիլլէ շու-
եօլու իրթիքեալ իլմէքտէ տիր . լաքին ,
պիլլէ պու Տիսապը Տէր նէ գատար սօղըու
իսէ , օլ գատար տախի զարարըտըր . վէ իլի
միւլաշաղա օլուստուգըւ Տալաէ , պիւր իլի թա-
րիգ թուլթալարագ , եանի ֆայիտէլի պաշա-
լար եազըլարագ տախի , միգտարի քիֆայտէ
օգուսման պուլուսապիլլէճէյի շիւքէսիլլաիր :

Պիւր գաշ ճաթթատան պէրու , իւտան ժո-
ղովտա , Վաթուգըլիպար մէսէլէսի իւլէքինէ
միւլաքէրէ օլուսմագտա օլտուղու իշիտիլմէք-
տէ իսէտէ , Տէնուլ նէ գարար վէրիլտիլի
խապէրի ալընամամըլտըր :

Սէգքիւր ժողովտա , թապիաթիլլէ , Վշ-
թամար Վաթուգըլիպուս մէսէլէսի սէօհպէթի
տախի կէշմէքտէ օլմալը տըր . կէրէի , մէզ-
քիւր մէսէլէյէ գանղի գաբուտան կիրիլմէք-
պէ օլտուղուն պիլմէյիլ . լաքին շունու ին-
խար իտէրիլ քի , մէգքիւր ժողովուն պօր-
ճու վէ սէլաշիլլէթի , անճագ իւաշապուր ե-

պիսկուպուսուս նասըլ վէ նէրէտէ իսթինթագ
օլուսմասը , վէ եէնիտէն օրայա Վաթուգըլիպու
օթուրթաուրուլուպ օթուրթաուրուլմամար ,
վէ եէնի պիւր կաթուգըլիպուս իՏթիյաճ կէօ-
րիւլտիւկիւնտէ , նէ եօլտա ինթիպապ օլուս-
մասը պաշալարընա կիրիլմէլի տիր :

Վէ , եկէր , օրատա եէնիտէն Վաթուգը-
կու օթուրթաուրուլուպ օթուրթաուրուլմա-
մասը զըմընտա սէօհպէթ աշըլպ վէ միւլա-
քէրաթա կիրիլլէճէք իսէ , օլ խուսուս ին-
ճանուր ժողովա թագաթիմ օլուսմալը տըր ,
զիւրա , էսկ' պիւր նիղամը պօղմագ , վէ եա-
խօտ եէնի պիւր նիղամ վագ իլմէք Տուգու-
գու , անճագ օնա այիտ տիր : (1)

Պագըլլէլէճէք Կէճ

—Թարաֆըմըգա շու էսէֆ իտէճէք վու-
գուսթ թէպիլլ օլուսմուշ տուր :

Տէրգանընըն պիւրիսի պուստան պիւր ալ
գատար մուգատտէմ , լշէնի—Վագու քիլի-
սէսիսեղանը արգասընտա ֆէսինի զայպ իտէր .
վէ ֆէսին թագիէսի ալթընտա իքի զըթա
թաշվիլ պուլուստուղուստան , պիլթապի
եանա եանա մէրգուս ֆէսինի արաշտըմայա
պաշար , վէ Տէր նէ գատար , մաՏէլլի մէզ-
պուրտա լուսարարտան պաշգա քիմնէ պու-
լուսմագ իսէտէ , ֆէս տախի պուլուսմագ :

Ֆէրտասը կիւնիւ լուսարար մէրգուսմուն
ֆէսինի էինէ վէրիլ իսէտէ , թաշվիլլէր պէ-
րապէր օլմատըղընտան , մէրգուս գապուլ
իլմէլլ վէ կիտիպ ալէյՏիլտէ լալագան
խորհուրդա թէշէքքի իտէր :

Սէգքիւր խորհուրդուն աղալարընտան պի-
րիսի , պիւրտէն պիւրէ "Կալանսըն" տէյի պա-
ղորըր , վէ պիլմէյիլ օրատա տաճա նէ տէօն-
տիւկիւնտէն , իզպանտուտ քէրին պիւրիսի ,
քիւր զաղապ քէսիլլէրէք , քաճանայարտան
պիւրիսի տախի օրատա պուլուստուղու Տալաէ ,
այրը ալմագ պիշարէնին եիւլլէնէ պիւր գաշ
թագաթ էնտիրի :

Ֆէս սաՏիպի , եէտիկի թագաթարըն ա-
ճըսըլա , զայպ իլմէիկի թաշվիլլէրին տճը-
սընտան թաՏիք օլուսարագ , Վատաստու-
նալան խորհուրդա թէշէքքի իտէր . վէ մէզ-
քիւր խորհուրդ , Տէր նէ սէպէպէ մէպնի ի-
սէ , մէրգուսմուն տալմասըն տիլնէմէք իսթէ-
մէզ :

Շու Տիքիւրտէ Տիշ պիւր միւլալաղա վէ
եանըլ օլմատըղը թագաթիտէ , լալագան
խորհուրդուն Տարէքէթիլլին Տէմ պարպալըգ
օլուպ , վէ Տէմտէ Էիւթիլմէթ գարըլ օլ-

(1) Պիլ պու պաշար տիւնի Ընդճանուր ժո-
ղովտան Էվիլլէ եաղըլլ իտէր . վէ տիւնի մէճիւ-
տէ իսէ , Ստիկան պէյ Ըրդանէն Էվիլլէիլ Վա-
թուգըլիպուս մէսէլէսի զըմընտա , այնի դիտուղու-
թիւնու իլմէլլ , վէ եքսէրիլլէթի արա իլէ , մէզ-
քիւր մէսէլէնին , նիղամը Ընդճանուր ժողովա
թագաթիմ օլուսմասըն գարար վէրիլլէ , տիմէք
տիր քի , Ողթամար վէ Սիւր Վաթուգըլիպուս
մէսէլէսին տախի Ընդճանուր ժողով թարաֆըն-
տան աղալարագ տըր :

տուղու , վէ Վատաստանկան խորհուրդու
մուսմէլէսինին տախի Վատաստանկան
մուղայիլ պուլուստուղու աշիքիւրտըր : Վէֆ-
սի Վաթանպուլու նիղամընա գօյամայան Վար-
չուլթիւն , աճէպա թաշարըլարը նաճըլ նիղա-
մընա գօյապիլլէճէքաիր , պուրտար բէք շիւր-
Տէլիտիր :

—Պաղէճէք գարիէսի էճալիսինտէն ի-
քի արգատաշ եաղան արմուղու ալընա
կիլմէլլէք , վէ Տէր նասըլ իսէ , պիւրիսի տի-
կէրինի տամուլ զանն իտէրէք , թիւֆէլլէ
ճէքսիկի կիպի , վուրմուշ , վէ պիշարէ ա-
նիկտէ Տէլաք օլմուշ տուր :

Վէճէն սէնէլլէր տախի իղմիտ թարաֆըն-
տա թըպը պէօլէ պիւր գաղա զուհուր իլմ-
միլ իտիր :

ԿԱՐԱՊԵՏ Ե . ՓԱՆԱՍԵԱՆ

ԻՎԼԵԹ

Վանէթէթի միւլթուսն անկախ ուխտին
(Օտու Սիլլիյի Զայի (Օրթիլ) սննեալը պու-
տիւ ունի ծանուցանելու որ յառաքիկայ չու-
րէքշարթի գեկ . 22 , յունի . 3 , ընդճանուր
ժողով ունենալուն , եղբարք պարտաւորին
գտնուիլ անպատճառ :

Ն . ՄԱՆԱՍԵԱՆ

—Պէյ օղու գօմիսիսու իլմիսալիստէր
ճատտէտէ քեային 4 , 6 վէ 8 նիւմըլու ,
վէ սէնէվի 36 պին զուրուշ իրաա կէթիլլէր
3 պապ խանէ սաթըլըգ օլտուղունտան ,
թալիպի զուհուրինտէ , Օգճուլար—պաշըն-
տա , մէրճում իաշիւ բաշա ճաղըթիլլէք
թիւրպէսի գարըսընտա վագը Վաթաթիսա-
նէյէ միւրաճաթ օլուսմասը իլան օլուսուր :

—Վիլյոն—գարաՏիսարը իլին , պիւր լա-
յըղը ճայնաւորութիւն դաստաւուսու իսթէ-
նիլմէքտէ օլտուղունտան , իսթէք իտէնլէրին
Վէզիլ խանընտա 14 նիւմըլու օտմըլպ
կէլմէլլէր խապէր վէրիլլէր :

—Վաթան ընկերութիւնուն Վայթէրի-
յէտէ քիւշաա իլմիլ օլտուղու գըղըր մէք-
թէլի շակիրտանընա առապ ու թէրպիլլէ
վէ էլ Տիւնէրլէրի էօյլէթիլլէք իլլէ Տէլլէթի
ու իլյագաթը օլան , վէ լշմէնիճէ իսանա
աշինա պիւր վարթուՏի իլէ , Տայիալաւու-
թիւն վէ Վրիստանէկան վարդապետու-
թիւն , վէ Էայոց պատմութիւն , վէ եաղը ,
վէ յագգամ թէտրիսինէ միւլթէտիր զիւ
վարթապետին լիւզուսի օլտուղունտան , ալ-
զուքէլ պուլուսանլարըն , Վարագճը խաթ-
գարըսընտա , 50 նիւմըլու մաղաղայա ֆի-
րաճաթ իլմէլլէրի իլան օլուսուր :

ՍԵՂԻՊ ԴԱՅԵԹԵ ՎԷ ԲԱՊԵՆԷ
Ե . ՄԱՆԱՍԵԱՆ